

Konkluzje Rady z dnia 22 maja 2008 r. w sprawie uczenia się dorosłych

(2008/C 140/09)

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

mając na uwadze, co następuje:

- (1) Rada Europejska w swych konkluzjach z posiedzenia w Lizbonie wiosną 2000 roku ⁽¹⁾ nawoływała do unowocześnienia systemów kształcenia i szkolenia w Europie w odpowiedzi na potrzeby gospodarki opartej na wiedzy i rosnące wyzwania społeczno-gospodarcze i demograficzne, którym Unia musi sprostać w zglobalizowanym świecie.
- (2) Rada Europejska w swych konkluzjach z posiedzenia w Barcelonie wiosną 2002 roku ⁽²⁾ apelowała do państw członkowskich o zapewnienie wszystkim obywatelom możliwości zdobycia podstawowych kwalifikacji, a także o stworzenie starszym pracownikom większej gamy możliwości utrzymania się na rynku pracy, zwłaszcza przez gwarantowanie im rzeczywistego dostępu do uczenia się przez całe życie.
- (3) W rezolucji Rady z dnia 27 czerwca 2002 r. w sprawie uczenia się przez całe życie ⁽³⁾ podkreślono, że uczenie się przez całe życie musi obejmować uczenie się od wieku przedszkolnego do okresu po przejściu na emeryturę, w tym w ramach całego spektrum obejmującego formalne, pozaformalne i nieformalne uczenie się.
- (4) W rezolucji Rady z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie ściślejszej współpracy w kształceniu i szkoleniu zawodowym ⁽⁴⁾ zauważono, że zdolności dostosowawcze i szanse na zatrudnienie osób dorosłych, w tym także starszych pracowników, w dużym stopniu zależą od możliwości aktualizowania posiadanych umiejętności i nabywania nowych w ciągu całego życia zawodowego.
- (5) W rezolucji Rady z dnia 28 maja 2004 r. w sprawie wzmocnienia polityk, systemów i praktyk stosowanych w dziedzinie poradnictwa ⁽⁵⁾ podkreślono, że wszyscy obywatele Europy powinni mieć dostęp do usług poradnictwa na wszystkich etapach życia i że szczególną uwagę należy zwrócić na osoby i grupy zagrożone.
- (6) W konkluzjach Rady z dnia 28 maja 2004 r. w sprawie wspólnych europejskich zasad identyfikowania i walidacji pozaformalnego i nieformalnego uczenia się ⁽⁶⁾, opracowanych w odpowiedzi na deklarację kopenhaską z listopada 2002 roku, wezwano do opracowania i rozpowszechniania europejskich instrumentów służących uznawaniu pozaformalnego i nieformalnego uczenia się.
- (7) Celem zalecenia Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie ⁽⁷⁾ jest między innymi doprowadzenie do tego, by dorośli mieli możliwość rozwijania i aktualizowania przez całe życie swoich umiejętności, oraz zapewnienie stworzenia odpowiedniej infrastruktury kształcenia ustawicznego i szkolenia dorosłych.
- (8) W konkluzjach Rady z dnia 25 maja 2007 r. w sprawie spójnych ram wskaźników i poziomów odniesienia w dziedzinie kształcenia i szkolenia ⁽⁸⁾ wezwano do opracowania wskaźników dotyczących umiejętności dorosłych.
- (9) W zaleceniu Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie ustanowienia europejskich ram kwalifikacji ⁽⁹⁾ wspierane jest podejście, zgodnie z którym opis kwalifikacji powinien opierać się na efektach uczenia się, niezależnie od tego, w jaki sposób i gdzie zostały one uzyskane.
- (10) We wspólnym sprawozdaniu Rady i Komisji z postępów w realizacji programu prac „Edukacja i szkolenie 2010” z 2008 roku podkreśla się, że dużym problemem jest nadal niski poziom uczestnictwa starszych pracowników i pracowników o niskich kwalifikacjach w uczeniu się dorosłych.
- (11) W rezolucji Parlamentu Europejskiego z dnia 16 stycznia 2008 r. w sprawie kształcenia dorosłych pt.: „*Nigdy nie jest za późno na naukę*” ⁽¹⁰⁾ apeluje się do państw członkowskich o wspieranie działań na rzecz zdobywania wiedzy i rozwijania kultury uczenia się przez całe życie, w szczególności przez realizację polityk — zgodnych z zasadą równości kobiet i mężczyzn — zmierzających do tego, by zwiększyć atrakcyjność, dostępność i skuteczność edukacji dorosłych.

Z ZADOWOLENIEM PRZYJMUJE komunikat Komisji pt.: „*Nigdy nie jest za późno na naukę*” ⁽¹¹⁾ z października 2006 roku oraz plan działań Komisji pt.: „*Na naukę zawsze jest odpowiednia pora*” ⁽¹²⁾ z września 2007 roku, w których to dokumentach podkreśla się, jak duże znaczenie ma uczenie się dorosłych stanowiące główny element uczenia się przez całe życie, oraz wzywa się państwa członkowskie do usuwania barier uniemożliwiających uczestnictwo w tym procesie, do ogólnej poprawy jakości i zwiększania efektywności uczenia się dorosłych, do przyspieszania procesów walidacji i uznawania, a także do zapewnienia wystarczających inwestycji w tę dziedzinę i do jej monitorowania.

⁽¹⁾ Dok. SN 100/1/00 REV 1.

⁽²⁾ Dok. SN 100/1/02 REV 1, pkt 32 i 33.

⁽³⁾ Dz.U. C 163 z 9.7.2002, str. 2.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 13 z 18.1.2003, str. 2.

⁽⁵⁾ Dok. 9286/04.

⁽⁶⁾ Dok. 9600/04.

⁽⁷⁾ Dz.U. L 394 z 30.12.2006, str. 10.

⁽⁸⁾ Dz.U. C 311 z 21.12.2007, str. 13.

⁽⁹⁾ Odniesienie do Dz.U. zostanie dodane.

⁽¹⁰⁾ (2007/2114 (INI)) — P6_TA-PROV(2008)0013.

⁽¹¹⁾ Dok. 14600/06 — COM(2006) 614 wersja ostateczna.

⁽¹²⁾ Dok. 13426/07 — COM(2007) 558 wersja ostateczna.

JEST ŚWIADOMA tego, że uczenie się dorosłych może odegrać zasadniczą rolę w realizacji celów strategii lizbońskiej ze względu na to, że wspiera spójność społeczną, zapewnia obywatelom umiejętności potrzebne do znalezienia nowej pracy oraz pomaga Europie lepiej sprostać wyzwaniom globalizacji. W szczególności należy:

- 1) podnosić poziom umiejętności wśród nadal znacznej liczby pracowników o niskich kwalifikacjach, a w efekcie umożliwić wszystkim obywatelom przystosowanie się do zmian technologicznych i przyszłych potrzeb w zakresie umiejętności, co przyczyni się do poprawy ogólnych wyników gospodarczych;
- 2) dążyć do rozwiązania kwestii utrzymującej się wysokiej liczby osób zbyt wcześnie porzucających naukę przez umożliwienie osobom, które wchodzą w dorosłość bez kwalifikacji, skorzystania z drugiej szansy; należy się przy tym skupiać na obszarach szczególnie ważnych, takich jak podstawowe kompetencje z zakresu czytania, pisania i liczenia, umiejętność obsługi komputera i nauka języków;
- 3) zwalczać wykluczenie społeczne wynikające z takich okoliczności, jak niski poziom kształcenia ogólnego, bezrobocie i izolacja obszarów wiejskich, a jednocześnie — w obliczu obecnych tendencji demograficznych i migracyjnych — kłaść większy nacisk na uczenie się przez całe życie oraz potrzeby szkoleniowe starszych pracowników i migrantów;
- 4) zapewniać efektywność, skuteczność i dobrą jakość uczenia się dorosłych w celu zwiększenia aktywnego uczestnictwa w tym uczeniu się, zwłaszcza wśród grup defaworyzowanych, pozyskania dla tej dziedziny wystarczających inwestycji publicznych i prywatnych oraz zachęcania sektora prywatnego, by traktował uczenie się dorosłych jako kluczowy element rozwoju miejsca pracy i rozwoju przedsiębiorstw.

UWAŻA, że uczenie się dorosłych może w istotny sposób przyczynić się do zaspokajania takich potrzeb dzięki temu, że przynosi nie tylko korzyści gospodarcze i społeczne, takie jak większe szanse na zatrudnienie, dostęp do miejsc pracy o lepszych warunkach, bardziej odpowiedzialna postawa obywatelska i większe uczestnictwo w życiu obywatelskim, lecz także korzyści osobiste, takie jak większa samorealizacja, lepsze zdrowie i dobre samopoczucie oraz wyższa samoocena; w związku z tym uważa, że:

- 1) na uczenie się dorosłych należy kłaść większy nacisk i skuteczniej je wspierać na szczeblu krajowym w ramach całości starań na rzecz rozwoju kultury uczenia się przez całe życie;
- 2) działania szczegółowe opisane w załączniku do niniejszych konkluzji mogłyby stworzyć spójne ramy przyszłych działań

w tej dziedzinie związanych z programem prac „Edukacja i szkolenie 2010”;

- 3) dalsze opracowywanie i realizacja takich środków powinny przebiegać z pełnym poszanowaniem odpowiedzialności państw członkowskich za treść programów nauczania oraz organizację systemów kształcenia i szkolenia; należy przy tym wykorzystać otwartą metodę koordynacji;
- 4) postępy i monitorowanie uczenia się dorosłych powinny być zgodne ze spójnymi ramami wskaźników i poziomów odniesienia, które Rada przyjęła w maju 2007 roku, oraz powinny zostać uwzględnione w przyszłych wspólnych sprawozdaniach z postępów w realizacji programu prac „Edukacja i szkolenie 2010”;
- 5) przekrojowy charakter, różnorodność, złożoność i bogactwo problematyki uczenia się dorosłych narzuca potrzebę zastosowania zintegrowanych rozwiązań i udziału wszystkich zainteresowanych stron, w tym także na szczeblu lokalnym i regionalnym, partnerów społecznych i organizacji pozarządowych.

W związku z tym ZACHĘCA PAŃSTWA CZŁONKOWSKIE, by zajęły się zagadnieniami związanymi z uczeniem się dorosłych, które ujęto w niniejszych konkluzjach, i by podejmowały w szczególności działania przedstawione w załączniku do niniejszych konkluzji zgodnie ze swoją konkretną sytuacją i priorytetami,

oraz ZACHĘCA KOMISJĘ, by:

- wspierała państwa członkowskie w dalszym rozwijaniu i doskonaleniu uczenia się dorosłych, nie tylko pod względem stwarzania większych możliwości, zapewniania szerszego dostępu i większego uczestnictwa, lecz także zapewniania bardziej odpowiednich efektów uczenia się ukierunkowanych na konkretne wyniki, z wykorzystaniem takich działań, jak te, które przedstawiono w załączniku do niniejszych konkluzji,
- zapewniała komplementarność i spójność prac podejmowanych w następstwie takich działań z realizacją tych aspektów procesów bolońskiego i kopenhaskiego, które odnoszą się do uczących się osób dorosłych,
- wzmacniała istniejące struktury badawcze i stosowała je na potrzeby edukacji dorosłych,
- kontynuowała i pogłębiała współpracę z organizacjami międzynarodowymi oraz odnośnymi jednostkami pozarządowymi działającymi w tej dziedzinie, a także tworzyła powiązania z inicjatywami regionalnymi, takimi jak współpraca euroazjatycka, oraz ogólnoswiatowymi, takimi jak „Edukacja dla wszystkich” i milenijne cele rozwoju.

ZAŁĄCZNIK

DZIAŁANIA SZCZEGÓŁOWE NA LATA 2008–2010

A. DZIAŁANIA KOMISJI WE WSPÓŁPRACY Z PAŃSTWAMI CZŁONKOWSKIMI

1. Analiza reform w dziedzinie kształcenia i szkolenia, na szczeblu krajowym, a w szczególności rozwój krajowych systemów kwalifikacji w odniesieniu do europejskich ram kwalifikacji oraz systemów transferu i akumulacji punktów w zakresie uczenia się formalnego, pozaformalnego i nieformalnego z myślą o poprawie dostępu dorosłych do systemów kwalifikacji.
2. Analiza wpływu krajowych reform w dziedzinie kształcenia i szkolenia na rozkład finansowania według różnych grup wiekowych, zgodnie z podejściem zakładającym uczenie się przez całe życie.
3. Wspieranie stworzenia — w oparciu o dobre wzorce istniejące w państwach członkowskich — możliwości, warunków i zasobów odnośnie do rozwoju zawodowego osób pracujących w dziedzinie uczenia się dorosłych, co ma na celu zwiększenie dostrzegalności i poprawę statusu tego zawodu.
4. Dalsze badania nad opracowywaniem kryteriów jakości, które powinny spełniać placówki świadczące usługi w zakresie uczenia się dorosłych.
5. Opracowanie wspólnego wykazu dobrych wzorców i projektów służących motywowaniu grup, do których szczególnie trudno dotrzeć, określeniu głównych czynników warunkujących ich reintegrację zawodową i społeczną oraz podniesieniu ich samooceny.
6. Określenie dobrych wzorców w zakresie oceny efektów uczenia się, zwłaszcza wśród pracowników o niskich kwalifikacjach, starszych pracowników i migrantów, którzy uzyskali je poza formalnym systemem nauczania.
7. Stworzenie glosariusza uzgodnionych definicji stosowanych w dziedzinie uczenia się dorosłych oraz określenie — na podstawie istniejących zbiorów danych, w tym danych zebranych przez OECD, i z zachowaniem spójności z rozporządzeniem dotyczącym statystyk z dziedziny edukacji i uczenia się przez całe życie ⁽¹⁾ — zestawu porównywalnych podstawowych danych na szczeblu europejskim niezbędnych do łatwiejszego monitorowania. (Należy zapewnić wszystkim państwom członkowskim prawo do uczestniczenia w tych pracach).
8. Wspieranie działań, które mają na celu wzmocnienie pozycji uczenia się dorosłych w krajowych strategiach na rzecz uczenia się przez całe życie.
9. Wspieranie kampanii ukierunkowanych na zwiększanie świadomości oraz motywacji wśród osób mogących podjąć naukę, co ma zwiększyć ogólne uczestnictwo w uczeniu się dorosłych.

B. DZIAŁANIA PAŃSTW CZŁONKOWSKICH REALIZOWANE PRZY WSPARCIU KOMISJI

1. Propagowanie i wspieranie wśród zainteresowanych stron w państwach członkowskich wymiany dobrych wzorców, wzajemnego uczenia się oraz prowadzenia wspólnych projektów w dziedzinie edukacji dorosłych.
2. Zacieśnianie współpracy — w ramach działań na rzecz tworzenia kultury uczenia się przez całe życie — w zakresie: określenia i usuwania barier uniemożliwiających uczestnictwo dorosłych w uczeniu się, zapewniania w dziedzinie uczenia się dorosłych możliwości uczenia się odznaczających się wysoką jakością i zgodnych z zapotrzebowaniem oraz zapewniania udogodnień w tej dziedzinie, w tym nauki z wykorzystaniem nośników elektronicznych oraz możliwości nauki na odległość.
3. Zachęcanie zarówno instytucji szkolnictwa wyższego, jak i instytucji kształcenia zawodowego, by w większym stopniu wychodziły naprzeciw potrzebom uczących się osób dorosłych, a także by angażowały się w partnerstwa ze środowiskiem biznesowym w celu motywowania pracodawców do organizacji uczenia się dorosłych w miejscu pracy i motywowania pracowników do uczestnictwa w nim.
4. Prowadzenie działań na rzecz ułatwiania wszystkim obywatelom dostępu do uczenia się dorosłych i zwiększania ich uczestnictwa w nim; działania te miałyby jednak dotyczyć w szczególności tych osób, które zbyt wcześnie porzucają kształcenie ogólne i zawodowe, a chciałyby otrzymać „drugą szansę”, osób o specjalnych potrzebach, niewystarczającym poziomie umiejętności podstawowych lub niskim poziomie wykształcenia; działania te mają na celu zachęcenie takich osób do podnoszenia kwalifikacji.
5. Zapewnienie skutecznego i efektywnego wykorzystywania programu „Uczenie się przez całe życie”, europejskich funduszy strukturalnych i podobnych źródeł finansowania w celu stwarzania dorosłym większych możliwości uczenia się.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 kwietnia 2008 r. dotyczące tworzenia i rozwoju statystyk z dziedziny edukacji i uczenia się przez całe życie — Dok. PE-CONS 3659/3/07 REV 3. Odniesienie do DZ.U. zostanie dodane.

6. Promowanie rozwoju i wykorzystania systemów poradnictwa przez całe życie, które będą w stanie zapewnić dorosłym niezależne informacje i porady, indywidualną analizę umiejętności oraz zindywidualizowane poradnictwo zawodowe.
 7. Rozważenie — pod kątem stosunku zysków do kosztów — wpływu uczenia się dorosłych na spójność społeczną i rozwój gospodarczy.
 8. Ułatwianie opracowywania metod i narzędzi niezbędnych do oceny kluczowych umiejętności i kompetencji, także tych nabytych głównie poza formalnym systemem nauczania, oraz do ich walidacji i definiowania pod kątem efektów uczenia się, a jednocześnie inwestowanie w propagowanie procedur walidacji i uznawania.
 9. Dążenie do przeznaczania na uczenie się dorosłych odpowiedniej części zasobów finansowych przydzielanych różnym sektorom edukacji, zgodnie z podejściem zakładającym uczenie się przez całe życie.
 10. Wspieranie aktywnego udziału partnerów społecznych i innych zainteresowanych stron, w tym organizacji pozarządowych, w zapewnianiu możliwości nauki na wysokim poziomie, odpowiadających szczególnym potrzebom różnych kategorii osób uczących się. Szczególny nacisk należy położyć na rozwiązania w zakresie nauki z wykorzystaniem technologii informacyjnych i komunikacyjnych, a także na rozwijanie umiejętności w zakresie takich technologii.
 11. Zacieśnianie współpracy z Europejskim Centrum Rozwoju Kształcenia Zawodowego (Cedefop) i Instytutem Uczenia się przez Całe Życie Unesco, a także pełne wykorzystywanie możliwości badawczych innych instytucji międzynarodowych działających w dziedzinie edukacji i uczenia się dorosłych.
 12. Rozważenie — na podstawie wyników uzyskanych po przeprowadzeniu tych działań — dalszych działań, które można podjąć po roku 2010, zgodnych z programem stanowiącym kontynuację programu prac „Edukacja i szkolenie 2010”.
-